

Basında Matematik

Açık Gazete, 5 Ağustos 2005

Piref. H. Ökkeş ile 'dörtköşe' sohbet...

Yusuf Yavuz

'Keçi otlatması gerekenler araştırmacı olmuş!'

Gördüğü her türlü sorunu üşenmeyip bilim adamı titizliğiyle çözen, uzaylılardan matematikçilere, ekonomiden NASA'ya, Hasan Dağı'ndan saksaganlara kadar akıl almaz çeşitlilikte yazılar yazan, yazdıklarını "Dörtköşe Yazılar" ve "Dörtköşe Mektuplar" başlığıyla kitaplaştıran, entelektüel birikimi konusunda bilim çevrelerinin hemfikir olduğu ve son günlerde hakkında "yurtdışına giderek beyin göçüne katkıda bulunacağı" iddiaları ortaya atılan Piref H. Ökkeş ile gençlerimizin sınav ve tercih arasına sıkıştığı şu günlerde üniversiteleri ve bilim dünyamızı konuştuk...

– Sn. Piref H. Ökkeş hocam, yıllardır ülkemizin nadide bilim dünyasına kıyasından köşesinden derin katkılar yapmaktasınız. Hiç bir masraftan kaçınmayarak, vatandaşın bilimle ilgili sorunlarına çözümler üretiyor, yol gösteriyorsunuz, yorulmadınız mı?

– Hem de nasıl yorulduğum anlatamam. Yorgunluktan yazı bile yazamaz oldum son zamanlarda. Belki dikkatinizi çekmiştir, bugünlerde yazmıyor, daha çok okuyorum. Elbette Tuğçe Baran hanimefendiye okuyorum, büyük iştahla.

Hiçbir masraftan kaçınmadan yapıyorum okuma işini. Çünkü her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır. Daha doğrusu, serbest ekonomi deyişiyle, her yoğurdun bir yiyicisi vardır. Biz de tutturduk, bilimsel aydınlatma inadına giriştik.

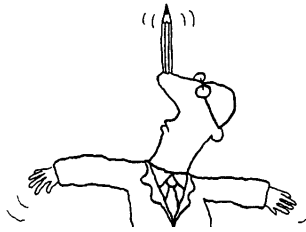
İlimle yatıp bilimle kalkıyoruz, körle yatan şaşı kalkarmışçasına. Bunları yaparken, her ne kadar mahalle aralarında dolaşan eskici misali, bilimsel görüş alışverişi yapsak da, yorulduğumuza değişiyor mu bilmiyorum.

Değmese de dokunuyor, eminim. İnsan bazen düşünmeden edemiyor: Bilim bize biraz bol geliyor yahu! Yoksa dar mı deseydim? Bilimin bu çok uzun, tümsekli ve hendekli yolunda ancak zıplamasını ve sıçramasını bilenler atlayabiliyor veya ilerleyebiliyor. Atlama zıplama filan derken, sadece intihaller falan gelmesin akla. Olmayan bilimciye bilimci demek, akraba evlilikleri yaptırmak falan da var bilim uzayında...

– Yazdıklarımızla çok aydınlanıyoruz. Ama aynı zamanda gerildiğimiz de oluyor. Bir yazımızda "uzaylılar ve matematikçileri" bir arada anıyor ve her ikisinin de görülmesi durumunda neler yapılması gerektiğini anlatıyor ve dolayısıyla halkımızın bu konudaki endişelerini gideriyordunuz. Geçtiğimiz günlerde OECD ülkeleri arasında yapılan bir araştırmada ülkemiz öğrencileri ağırlıklı olarak matematik ile ilgili sorularda son sıralarda yer almış... Acaba sizin bu uzaylılar ve matematikçileri konu alan yazımızdan haberdar olmamalarımızın bir sonucu olabilir mi bu durum?

– Eski yazılarımı anımsattınız bana, berhudar olun. Kimse anımsamaz sanırdım. Ama yanılmışım. Genellikle ben bile anımsamıyorum yazdıklarımı. Bir de, ayrıca, beni aydınlatma aracı olarak görmenize teşekkür etmek isterim.

Kendimi bir an AKP amblemi gibi hissettim. Eskiden Ökkeş ve Dostları Partisi vardı. Onun da ambleminde, yanlış hatırlamıyorsam, ya denize düşen ya da denizden çıkan bir güneş vardı. Güneş de, malumunuz, aydınlatma cihazlarından biridir, belki de en önemlisidir. Şimdi bu noktada, şiddetle vurgulamak isterim: Ben aydınlatırken asla okurumu germek istemem, ama okur isterse ve gerekirse kendini gerebilir, buna bir şey diyemem. Işık bile saniyede üç çarpı on üzeri sekizlik (rakamla $3 \times 100.000.000$ m/s) hızla yolculuk yaparken civarındaki kütlelerin çekimine kapılıp dosdoğru git-

mez, eğilir. Dolayısıyla, eğitim için önce aydınlatılacakmış, sonra eğileceksiniz. Matematik ve matematikçiye UFO'lar kadar yakın olan toplumumuz OECD'den ziyade şansını şans oyunlarında gösterir.

Şansızlığa bakın ki, öğrencilere matematik sorusu çıkmış. Çocukların şansı olsaydı futbol sorusu çıkardı. Ben bile, sokakta bir matematikçi görsem tanımam ama, çok şükür, Hakan Şükür beyefendiyi ve Banu Alkan hanımefendiyi hemen tanırım. Bu söyleşiyi okusalar da tanışsak ne iyi olurdu..

– *Hocam, bazı kendini bilmez bilim adamlarından vatandaşın sıtkı sıyrıldı. Her gün bir yerlerde araştırma yapıp, balkı iki de bir tedirgin ediyorlar. İstanbul'da deprem, tavukta hormon, kıl keçisinde süt verimliliği, transandantal meditasyon gibi konularda üzerimize geliyorlar. Bütün bunlardan muratları ne ola ki?*

– Tedirginlik iyidir, diri tutar. Nasıl ki suda oksijen, havada karbon monoksit mutlaka olacaksa ve ozonun eleği gibi delinecekse, İstanbul'da da deprem valla ki olacak, tavukta hormon illa ki bulunacaktır. Lakin, ulu Manitu beni aç bilimciden korusun!

Hepsi değil ama çoğu bilirkişi olan bu gariban açlar bilimi bilmezler ama bilmediklerini asla itiraf etmezler. Yoksa aç açık kalırlar. İşlerinin uzmanı, yani karbon kopyacı olan bu tür bilimcilere beni emanet etmeseniz de olur! Şunu da görmek lazım: Konuşan kim? Uzman mı konuşuyor yoksa konuşan işkembe mi?

Adamcağız atanmış amir ise, araştırmacıya yasak koymalı, demeci kendi patlatmalı! Peki nereden bulunur böylesi? Bizde var mı? AB'den veya ABD'den mi getirtmeli? Ohoo... O kadar çoklar ki!.. Adamcağıza rapor ver diyorlar, rapor veriyor- ki Bergama'da maden yasadışı çalışsın. Sonra? Sonrası malum, yürü yaa kulum; bilim kurulları, kurum müdürlükleri... Adamcağızın yeri yurdu orası değil ki! Keçi otlatması lazımken "araştırmacı" olmuş!

– *Yazılarımızda, Balıkçı Emin Emmi gibi halk adamlarından söz ediyorsunuz. Bu durum bazıların çokça sözünü ettiği ama bizlerin pek bir şey anlamadığı "bilimsel duruş" ile bağdaşır mı? Bunu biraz açarsanız sevineceğiz...*

– "Bilimsel duruş" nedir bilmiyorum. Umarım saygı duruşu gibi bir şey değildir. Ama benim Balıkçı Emin Emmi'ye karşı duruşum çok saygılıdır. Önünde yakamı iliklerim, çünkü kendisi halkın ve ekonominin nabzını çok iyi tutar.

Balıkçı bu, tatlı su balıkçısı değil. O, oltasını iyi kavrar, balığın "rasgele"sini kestirmeyi iyi bilir. Söylemeden yapamayacağım: Balıkçı'yı da kovmadıkları köy kalmadı. Şu sıralar çölde balıkçılık yapıyor! Çok ciddiylim.

Piref. H.Ökkeş İçin Ne Dediler?

Piref H. Ökkeş "Dörtköşe" başlığı altında her hafta Cumhuriyet Bilim Teknik'te yazıyor... Ben Sayın Ökkeş'in yazdıklarının hastasıyım.

İlhan Selçuk, Pencere/ Cumhuriyet

Ökkeş adamı hasta eder!

Ali Nesin

Pirefesör H. Ökkeş'in yazıları derhal yabancı dillere çevrilmeli, uluslararası bilim çevreleri bu yazılardan mahrum bırakılmamalıdır!

Orhan Bursalı

Sayın Piref H. Ökkeş, her cumartesi bizleri aydınlatmaya devam ediyor. Geçen gün mum ışığında bir yazısını okuyordum, elektrikler geldi. Düşünün yani...

Semih Poroy

– *Üniversitelerimizin, uluslararası bilim dünyasına fazla bir katkıda bulunmadığı, lüzumsuz işlerle uğraştıklarına yönelik eleştiriler okuyoruz. Hatta geçenlerde teknikle ilgilenmesi gereken bir üniversitemizde, internet'te porno sitelerine girildiği de duyuldu. Bilim dünyamız bu yoksulluktan ne zaman kurtulacak?*

– Yurdum üniversiteleri, yurdum insanından ve olaylarından ne ayırır ne de gayri! Dolayısıyla, yoksulluk veya yoksulluktan kurtulmaları şu sıralarda söz konusu değildir. Üniversiteler kapatılıp yükseköğrenim dersaneleri açılrsa belki de daha iyi olur, devletin sırtından ağır bir YÖK ve yük kalkar. Ayrıca dümeni Haydar olan bir ülkede, bu tür işlerle uğraşmak huydur. Yani haydan gelen huya gider...

– *Her kasabasında bir bilimhane bulunan, fakat her kentinde bir kütüphane bulunmayan yurdumuz coğrafyasında "Hanibalya" ve "Nafilenya" diye anılan bazı kasabaların bulunduğunu da sizin yazılarımızdan öğrendim. Sözünü ettiğiniz nadide yurt köşelerini biz neden bilmiyoruz, nerededir bu kasabalar, kimler yaşar oralarda biraz daha açar mısınız hocam?*

– Açarım ama üstü kapalı açarım, kimse anlamaz. “Hanibalya” ve “Nafilenya” kasabaları özdeşdir. Kimse tanımaz ama herkes tanır! Bu iki komşu kasabayı ortadan ikiye, üçe, hatta dörde bölen Tulumba deresinin oluşturduğu bir bataklık vardır. Nerden baksan altmış beş yıllık mazisi olan bu dere, hayatımda gördüğüm en pis, en kötü koku derelerden biridir. Hala ıslah edilemedi. Yapış yapış, saman altından akan bir deredir bu. Derede peynir- ekmecek gemileri yüzer. Bu yüzden hem Hanibalya hem de Nafilenya kasabalarının ahalisi bir türlü mutlu olamadı; mutluluğun resmini resmen veya hileyle hayal edemedi, ettiremedi de...

– *Pek bir şey anlamadım ama neyse. Geçtiğimiz aylarda, bir dergide okuduğum söyleşide, “tektonik silah” gibi bazı ürkütücü silahlardan bahsediliyordu. Söylenildiğine göre, bu tür silahlarla (Allah esirgesin) deprem gibi doğal afetler yaratılıyordu. Bir zamanlar, Komünist Çin’in lideri Mao Zedung için de, Çinlileri hep birlikte zıplattıp deprem yaratacak dedikoduları yayılıyordu. Bu konuda bizi biraz bilgilendirir misiniz?*

– Bu “tektonik silah” mevzuunu depremden hemen sonra dalga dalga yayılan bir e-postada okumuştum. (O sıralar yurtdışındaydım. 1999 yılı.) Okur okumaz, bu haberin ilk versiyonunu muhtemelen ortaokul veya lise öğrenim düzeyli muhtemelen yazmış olabileceğini düşünmüştüm. O kadar hata, o kadar jargon kargaşası tektonik silahta bari

olsun artık! Bu doğal olmayan afet söyleşiyi dehşetli eğlenerek okudum. Bu söyleşide ortaya atılan iddiaları Çinceye çevirip Çinlilere aynı anda okutsak, Mao’nun yapamadığını yapabilir, Çinlileri gülmekten hop hop hoplatıp mazallah deprem bile yarattırabiliriz.

– *Okurlarımızla aranızda çok samimi, kıskanılacak düzeyde bir sıcaklık var. Okurlarımız, neredeyse, dört köşe oluyorlar sizin tanımlamalarımızla...*

– Ben okurumu yakından tanırım (Topu topu 16-17 kişiler zaten). Samimiyetine güvenmediğim okuruma köşeyi dar ederim. Bunu bilen okurlarım ya samimi olmak zorunda ya da bu köşeden uzak durma durumundadırlar. Ayrıca, okurlarım köşenin doğal yazarlarıdır da. Onlar tembellik yapar yazmazsa, ben hiç üşenmez, oturur kendim yazırım onların yerine. Kısacası, şu fani mi fani dünyada okurlarımı dört köşe etmeyip de ne yapayım al-lasen. Nereye gittiğimiz, nereye gireceğimiz bile belli değilken -ki bakın, ilk kez açıklıyorum, ben AB’ye değil, BAE’ye (Birleşik Arap Emirlikleri’ne) girme taraftarıyım- başka ne yapabilirim ki?

Ökkeş hocam, değerli bilgilerinizi bizimle paylaştığınız için size minnettarız. Son olarak eklemek istediğimiz bir şey varsa...

Son sözü bana bırakmanız büyük incelik. Bırakmasanız da ben alırdım zaten. Sözüm şu: Bari mumları yakın ki cehalet perdesinin tülünden ışık sızsın biraz. ♣

Eğitim Cezası: Elektroşok

Radikal, 20 Aralık 2007

AP - BOMBAY - Hint polisi, 22 öğrencisini elektroşok vererek disipline etmeye çalışan bir fizik öğretmenini tutukladı. Bhusaval kasabasında ki bir okulda meydana gelen olayda, bölgenin polis müfettişi S. Wagmare, öğretmenin sekizinci sınıf öğrencilerini pillere bağlı açık kablolarla cezalandırdığını açıkladı. Öğretmen cumartesi günkü olaydan iki gün sonra, velilerin polise şikâyetiyle tutuklandı. Daha sonra kefaletle serbest bırakılan öğretmen, suçlu bulunması halinde iki yıl hapis cezası alacak. Okul müdürü N. M. Joshi hiçbir öğrencinin yaralanmadığını ve hepsinin derse katılmaya devam ettiğini ifade ediyor. Hindistan’daki okullarda, öğrencileri fiziksel olarak cezalandır-

mak yasak olsa da ülkedeki pek çok bölgede öğrenciler öğretmenleri tarafından dayak yiyor.

MD. *Sadece Hindistan’da mı? ABD’nin en uygar eyaletlerinden Massachusetts’te, sorunlu çocukların okuduğu bir okulda, her öğrenci sırt çantasında pille çalışan ağır bir aygıt taşıyormuş. Yüksek sesle konuşmak filan gibi en küçük bir “yaramazlık”tan bir uzaktan kumandayla öğrencilere elektrik veriliyormuş.*

Bkz. <http://dcist.com/news/2007/08/>

“Öğretmenin görevlerinden biri de öğrencilerine enerji vermektir” ilkesini fiziksel olarak yorumlayan bu fizik öğretmenini acaba karakolda ne tür bir muamele bekliyor? Düşünmesi bile insanın saçlarını diken diken ediyor!.. ♣